

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:
Kül-monostorutca 181. szám.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. n. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Ára évfolyamra 3 fl. o. 6.
Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelendő.
A nyilváltók cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

S z e m l e.

(H.) Ő Felsége f. hó 10-dikéről kibocsátá manifestumát népeibez, s alig lehet többé kétkedni, hogy a megrázkodtatott Austria legalább is hat heti fegyverszünetet fog zavartalanul élvezni, mialatt összeszedheti erejét, hogy szükség esetében folytathassa a háborút. A manifestum alább következik egész terjedelmében. Felette nevezetes adat a birodalom történetéhez, s miután egy nagy horderejű fordulópontot jelöl Austria sorsára nézve, különösen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Császárunk Ő Felsége f. hó 9-dikén délután Pestre érkezett, a sebesültek meglátogatása végett. Ünnepestes elfogadás — mint írják — előre el volt tiltva. Mindazonáltal az elfogadás lelkes volt. Sok nép gyűlt össze, s mint a „P. Napló“ írja, a közönség részéről „a szívvelség ezúttal kétszeres volt, mert a részvét érzülete vegyült a bódulat tiszta nyilvánulásába.“ Az indóháznál a főutrnok-mester, a curia, a városi hatóságok, több országgyűlési képviselő, köztök Deák Ferencz az alsóház elnökeivel, szép és válogatott hölgyközönség s b. várták a fejedelemasszonyt, kinek megérkezése a jós éljenekkel üdvözlöttek.

Az északi harczterén néma csend. A halál anyaga leeresztette véres pallását, s szerencsétlen áldozatait számlálja. Van mit számláljon mindkét félről, ámbár az újabb adatok azt constatálják, hogy a veszteség austriai részről még se oly nagy, mint egyelőre híre futamodott volt, s a reducat számba se mind halottak és sebesültek számaitandók csak, s ha nagy volt mégis a veszteség, ez egyéb szerencsétlen okokon kívül, annak tulajdonítandó, hogy a mint egy porosz lovassági tiszt írja, „az austriaiak nagy elszántsággal állottak a tűz, kivált a magyarok, a kik még 5 lépésről is (meg nem adva magukat) fegyvereiket baszálták, s fájdalom ily közélről össze kellett lödözni őket, úgy, hogy saját embereinknek (poroszoknak) fájt a lelkük érte.“ Egy berlini tudósítás szerint 14,000 embert fogtak el a poroszok, s 116 ágyút; Csehország pedig Poroszországhoz kívánják csatolni. Az északi osztrák hadsereg kezdi magát Olmütz alatt összeszedni, Mensdorff jelentései annak állapotáról mind kedvezőbben hangzanak, s a főparancsnokságot egyelőre még Benedek viszi. A porosz király — mint írják — személyesen jelen volt a königgrätzi csatánál, s főhadiszállása f. hó 6-kán már Pardubitzban vala.

A hat heti fegyverszünet, mint a „Debatte“ folyó hó 7-kén értesül, Poroszországgal véglegesen megállapított, s még az nap várták az olaszországgal fegyverszünet ünnepestes megállapítását is, miután Napoleon kijelentette, hogy Velenczét birtokába átvesszi, s annyival erősebben kell sürgetnie a fegyverszünetet. Az ez iránti egyezménybe a német szövetségi sereg is bele fognak vonatni, s így hat hétig legalább megszűnik a vérengzés. Sikertőlend-e a szünet alatt a diplomatiának sikeresen átvezetni a békealkudozások terére e szerencsétlen nagy viszályt, senki se tudhatja, s nem is igen reméli, tekintve azt, hogy Austria — a mint ezt Ő Felsége is hangszolyozza folyó hó 10-ki manifestumában — oly feltételeket, melyek nagybatalmi állását megrendítik, el nem fogadhat, s inkább a végsőig harcolni kész, már pedig ugyancsak követelő, s elkapotott ellenféllel van dolga.

A fegyverszünet feltételeihez képest, a „Patr.“ szerint, Königgrätz, Josephstadt és Theresienstadt várak Poroszország birtokában maradnak, s egy más tudósítás szerint az olaszok a várnegyszög egyik erősségét már a napokban megszállják.

Folyó hó 6-dikán a déli osztrák sereg s az olasz csapatok közt még jelentékeny összecsapások történtek, mivel Victor Emanuel Poroszországgal való szerződése folytán azonnal egyoldalul nem egyezhetett belé a fegyverszünetbe, a minék az olaszok nem is örövendek. De az olasz kormány már megrendelte az ellenségeskedések megszüntetését, miután a velenczei királyság már francia területté vált, melynek administrazioját átvenni egy francia biztos megy oda. Azonban újabb tudósítások s elhomályosítják. Ugyanis az este vett „Pesti Napló“ban olvassuk: Legfontosabb újság az, hogy Ő Felsége a Benedek teszgy és a porosz főhadiszállás közt Gablenz albtögy közvetítése által kötött fegyverszünet aláírását megtagadta. A „Kamerad“ katonai lap is azt írja, hogy az a hír, mintha a fegyverszünet a poroszokkal megkötött volna, hamis, 7-dikén esti 9 óráig még erről Bécsben mit se tudtak; b. Gablenz ugyanaz nap délelben ismét a porosz főhadiszállásra utazott. A „H. Ztg.“nak pedig f. hó 9-ről Bécsből távirják,

hogy — a mit részünkről kétkedve veszünk tudomásul — miniszteries állott be; Belcredi lélepett volna, Larisch is beadta volna lemondását, s Austria külügy-ministeréül Beust, saxoniai minister, fogna kinevezetui. Ugyane telegrammban olvassuk: A fegyverszünet e perczig (jul. 9. d. u. 2 óra) még nincs megkötve. Közlebből 140 millió bankjegy fog kibocsátatni. A bank s más pénzintézetek értékeit csomagolják. A poroszok már Igloig hatoltak volna. A magyarországi ujjonczok contingensét önkényesekkel fogják pótolni.

Ő Felsége Magyarország hű népeibez külön manifestumot bocsátott ki, melyet alább közlünk.

Austria bajban.

A régi Austria, melyet egy Kaunitz s utána egy Metternich politikája az európai államok sorában oly fényes hatalompolczra emelt vala, a hatalmas és büszke Austria, melynek barátsága keresett, s haragja féltelmes vala, mely magát megalázni nem szokta, s nem egyszer békét diktált elleneinek, e mostani válságos helyzet közepette sok hű osztrák szív érzelmeiben féltékenyen öleltetik körül mint oly fényes eszménykép, mit egy alig néhány napi végzetteljes hadjárat szerencsétlenségei után a kemény sors homályba borítani akarni látszik.

S valóban a mi a königgrätzi gyászos katasztrófa után kérlelhetlenül bevégezt tény gyanánt kell hogy mindenki előtt álljon, oly rideg valóság, mely sötét árnyat vetve előre, a politikai következményeket illetőleg is biztos kilátásainkat egyelőre csak homályba borítani alkalmas. A „lópor füst“, mely Königgrätznél az északi osztrák hadsereg szerencsétlen vezérének szemei előtt a kilátást elhomályosította, még sötétebb homályt vetett következményeiben a politikai láthatárra; s a „véletlen és váratlan támadás“ oldalba és hátulról (!) — hallatlan bizonyítványa a hadvezéri hivatottság hiányának — nemcsak a világon legszebb hadserget dönté szerencsétlenségbe, hanem magát az államot is oly „véletlen és váratlan“ helyzetbe sodorta, melyből bizonyára csak a legnagyobb áldozatok árán fogja magát kimentetni, s így tagadhatlan, hogy e dathoz „Königgrätz 1866. július 3-dika“ nemcsak egy hadvezéri tehetetlenség folytán váratlanul elvesztett nagy csata szomorú emléke van kötte, hanem kötte van egyszersmind egy oly megdöbbentő válság, mely a birodalom összes legmagasb érdekeit sújtja, s melynek esélyeit mi — alantibb régiókban élők — ki nem számíthatjuk biztossággal még azon nagy jelentőségű adatok után se, melyek a fegyverszünet iránti alkudozások tényében előtűnik állanak.

Nem csodáljuk tehát ha a birodalom ezen válságos helyzetének közepette s szemben a kevésbé vigasztaló s bizonytalan kilátásokkal magában a birodalmi fővárosban is a kedélyek hullámlása a felriasztó események evolutioját követi; sok tekintetben természetesen találhatjuk tán azon rendkívüli izgatottságot, melyről a lapok Bécsből értesítések, mert hiszen az összes társadalomban nincs oly érdek, mely az állam testének rázkódtatását közvetlenül ne érezné; tudjuk, hogy nagy szerencsétlenség pillanataiban a fölka-vart érzelme hamar kicsap a nyugodt hangulat medréből, s recriminációk és többéfélekben keres, önségely helyett, gyermekes elégtételt. Mindez emberi dolog, s nem kívánhatjuk, hogy a kit akarátja ellenére amputálnak, mindjárt az első pillanatban, elnyomva a fájdalom és irtózat érzetét, azonnal gondolkozzék, s számot vessen: ha valjon van-e s miféle orvosság van számára, kimerült-e ereje, s hol találja fel a támaszt, ha a nélkül nem mehet tovább.

De bámulunkat kell kifejeznünk azon kishitűség felett, mely a Lajthán tul már a szerencsétlen csata napja előtt oly élénken nyilvánult, hogy a „Kamerad“ című katonai szaklap — mint ezt a multkor említettük — kénytelen volt még a katasztrófa előtt korholó hangon említeni, miszerint „még az erős lelkekbe is a saját erőt megmérgező bizalmatlanság lopódzik be“; s bámulunkat kell kifejeznünk, hogy a bécsi lapok, melyek néhány nappal ezelőtt még az önértet és a hatalom büszke hangján beszéltek, a várat-

lan csapás bekövetkezése után azonnal kisserü jajveszékés s eszélytelen recriminációkhoz fogtak, úgy, hogy végre is — tudunkkal — a „Pesti Napló“ volt az első lap, melynek loyális és férfiasabb felszólalása (lásd mult számunkban) méltóságteljesebb fölfogásra utalt, s az ájúlodozó öntudatnak erősítő cseppekkel sietett szolgálni, kiemelvén, hogy a mi Königgrätznél megesett, Benedek ur előtt már nagy jellemek s nagy hadsergekkel szintén megesett, de fordult a koczká, s veretkből verők lettek, és „az északi hadsereg sem lehet arra ítélve, hogy e vereség lehangoló tudatával, s annak teljes és hathatós megtorlása nélkül adassék át a történelemnek“; mindenekefelett bámulunkat kell azonban a nyilvánosság bécsi orgánjainak azon menthetetlen kísérletén, miszerint e roppant válságos pillanatokban recrimináló, kétségbeesett szenvedélyük által tulragadtatva, magát a kormányt is megtámadták, s brevi manu megdönteni nem haboztak volna.

Nem hivatásunk a kormány mellett lándzsát törni, sőt megvalljuk őszintén, hogy e kormány félhivatalos lapjának az „Oesterr. Ztg.“nak közlebből enunciat két programja t. i. hogy „nekünk Austria-ban úgy, mint Németországban a foederalismus kell csak!“ éppen nem képes föltétlen bizalomra hangolni, mert, hogy bővebb magyarázatokba ne bocsátkozunk, a foederalismus elve és a dualismus elve közt megmérhetlen különbség van, s az 5000 mfdnél nagyobb magyar királyság a foederalismus alapján csak oly önállóság és befolyásra sülyedne le, mint a pár száz négyezzmértöldnyi austriai herczegség, s ha az „Oest. Ztg.“ e pillanatban ösztönözve érzi magát foederalismus és pedig „csak foederalismus“-ról beszélni, valóban tanácsos lenne, hogy világosan szóljon.

Mindazonáltal — mellözve a pártszempontokat, sőt mellözve az egész belalkotmánykérdést in concreto — a közösen alkotott birodalom magasabb érdekeinek szempontjából, mi iránt a bécsi lapok legkevésbé lehetnének közömbösek, nemcsak helytelennek, hanem veszélyesnek és roppant felelősséggel járónak látszik azon próba, mit a birodalmi főváros hirlapjai — egy kettő kivételével — tevének a kormány állásának és hitelének megintatására kívánván hatni akkor, midőn egy kormányváltozás zavarain és bizonytalanságain átevezni akarni soha se volt kevésbé a maga idején, mint most, s midőn a kormányt — mely végre is nem annyira a maga hibájából, mint inkább elődei bűnei s a sors csapása folytán jutott az államot megrázkódtató válság colossalis nehézségei közé — súlyos feladatának megoldásában bizalmatlansági nyilatkozatokkal zsibbasztani nézetünk szerint nagy könnyelműség, mit a bécsi lapok nagy patriotismusától legkevésbé várhatánk.

E lapok — televér centralista lapok — ily veszélyes kísérletre, mely a kétségbeeszt zavart még nagyobb zavarral tetézhette, talán a nagy kedélyhullámlás közben kellő megfontolás nélkül, s pártérdek s ugallatának befolyása alatt csábítottak. Valószínű! Veséikbe nem látunk; de ismerjük ádáz szenvedelmüket, melylyel minden áron szerencsétlen pártjuk uralmára vágnak. Szivők fenekére nem tekinthetünk s nem tudjuk: az a kis bíró, a lelkiismeret, mit csinál ott; de bámulva látjuk, hogy ezen nagy hazafiak a legridegebb valósággal szemben sem akarnak okukni, a legnagyobb szerencsétlenség sem vezetí javulásra, s e tekintetben még a kezdet kezdetéhez, saját bűneik bevallásához sem jutottak el.

Austria bajban van, a birodalom örvénybe jutott, kimerülten vergődik a legszerencsétlenebb viszonyok közt! így jajveszékélek s életrevaló tanácsok helyett előbb „árulás“t kiáltanak, aztán rájövénnek, hogy a hadsereg vezérlete hibákkal teljes vala, a birodalom életereje meg van zsibbasztva, s végül a recriminatók során minden bajért a mostani kormányt akarák felelőssé tenni.

De egynek sem jutott eszébe a birodalom életerejének kimerültsége miatt elnékelni a mea culpát. Egynek sem volt lelke férfiasan bevallani az igazságot, miszerint a mostani helyzet közepette a felelősség súlyá-

nak nagyrésze épp a bécsi centralisták és burocraták pártját illeti, mely 18 év óta egy politikai phantasmagoriáért, a merev birodalmi egység számukra mindent absorbeáló hatalmat ígérő eszméjéért, minden erkölcsi és anyagi segélyforrások kimerítéséig vitték a történelmi jogalpok felforgatásával üzőtt experimentatiookat.

S pedig itt rejlik a főbaj és ha szép tartományok hiányoznak azon szép birodalomból, mit Metternichtől az osztrák államférfiak átvettek, nem a fatum, nem a mostani kormány, s még csak nem is Benedek hadvezéri tehetetlensége az oka, hanem ez mondhatni logikai következtetése azon minden történelmi hagyománnyal erőszakosan szakító politikának, mit a centralisták oly merészen üzték.

Austria fatuma az, hogy a végzet oly államférfiakat küldött számára, mint Schwarzenberg, Bach és Schmerling, a kik 1848-an kezdve egyebet sem tettek, mint azt, hogy Austriát merészen kizökkentették historiai kerékvágásaiból, s okvetetlen és minden áron újja akarák teremteni ez államot, a nélkül, hogy elég eszélyesek lettek volna tekintettel lenni történelmi fejlődésére.

Átok volt azon örökségen, a mit a jelenlegi kormány Schmerling lovagtól átvett, s nem tudjuk valjon e férü destructiv kormányrendszere, a mit a bécsi centralista lapok tán ma is készek lennének oktanulni fel-támasztani halottaiból, nem ért-e fel hatásban tiz königgrätzi catastrophával! Részünkről hajlandók vagyunk hinni, hogy — természetesen akaratlanul — e csapást épp úgy Schmerling készítette elő, mint Solferinot Schwarzenberg és Bach, s ha valamelyik kormányrendszert kell sujtani felelősséggel a jelenlegi szerencsétlen helyzetért, a mostani kormány — mely legalább hajlamot tanusított visszatérni a történelmi jogalpokhoz — amazokhoz képpent könnyen elviselheti a felelősség súlyát, mert egyebet sem vett át elődétől, mint borzasztó államadósságot, kimerült adóképeességet, összevisszakuszált államjogi viszonyokat, az egymás ellen felhasználó nemzeti ségek surlódása folytán elmergesített társadalmi viszonyokat, a kormányte-kintélyt magát dicsfénytől nagymértékben megfosztva, s egy albarát szövetségét, ki csakhamar Königgrätznél mélyen dőfe a tört a birodalom kebelébe.

Nem tudjuk való-e? mondják, hogy Metternich — ki akkor még élt — tán 1850-ben tanácsolta volna, hogy fel kell hagyni a tulajdonos centralisál, s minden történelmi alapokat eltipor „reformok“-kal. De akkor a vén tapasztalt diplomatanak centralista körökben a volt neve, hogy: vén filkó! s folytatták Austria erőszakos „reformálását“ egész 1865 sept. 20-ig, s legirgalmatlanabbul, legvesztegetőbb experimentációkkal folytatta azt Schmerling ur centralista és burocrata szövetségeseivel, míg végre a jelenlegi kormány hozzáfogott egy nehéz munkához: jóvá tenni azt, mit elődei elrontottak. Már hogy e kormány is e tekintetben többet tehetett volna, ez való; de ez keveset könnyíthet azok lelkiismeretén, kik már 17 éven át vezették a birodalmat a historiai kerékvágáson kívül.

Agyonreformálták biz ezt az öreg Austriát, nem a mostani kormány és szövetségesei, hanem Schwarzenberg, Bach Schmerling, és kik e férfiakat rendre hiven támogat-ták, a bécsi centralisták szövetkezve a bu-rocratiával, s addig reformálták, míg a birodalom jóllétét benn, s tekintélyét künn alásllyeszték.

„Tous les États qui se réforment trop perdent leur énergie et leurs forces vis-à-vis l'étranger!“ Minden állam, mely tulajdonos reformálja magát, a külföld irányában elveszti erélyét és hatalmát! — ugymond Capefigue, s hogy ebben roppant igazság van, ennek 17 évi szorgalmas reformálgatás után Austriára nézve szomorú bizonyítványát szolgáltat-ták — a bécsi centralisták.

Halmágyi Sándor.

Népeimhez!

Azon nehéz szerencsétlenség, mely északi hadsereget leghősiesebb ellentállása daczára érte, a veszélyek, melyek ez által a házára báramolnak,

trák gyalogság szuronyával megérkeznek, a porosz fegyverekből 5-6 jól irányzott golyó ritkította meg sorait.

Minő fegyver tehát a vészhozó löveg, mely egy pusztítja az osztrákokat, mint 1859-ben a mi vontesövű ágyúink? Lássuk a gyűtőfegyvert.

A töltést hátul a cső tövére teszik be, oly gyorsan, mint a mi Lefauchaux-féle vadász fegyvereinkbe, melyeknek ágya egy könnyed mozdulattal lenyilva, a cső tövét szabadon hagyja, s mihelyt a töltés benne van, ismét helyére van kapcsolva a puská ágya. A töltést nem kupak süti el, mint a mi fegyvereinkben, hanem a fegyver ágyából előre rugott tü. i. a löpor közepén átsapva, a löpor és golyó közü állított vastag papír falat éri. E papír falon (Zündspiegel) van a lobbanó anyag.

A lobbanás tehát belől és a központban történvén, a löpor egyszerre és egészen megkapja horderejét, a töltés tehát kisebb is lehet. A vontesöv biztosabban hord. A fegyver könnyű és nem fárasztja a katonát. Minthogy pedig a gyutacs benne van a töltésben, s ez hátul betehető, majdnem oly gyorsan lehet löni vele, mint a revolverrel.

Ilyen az az öldöklő fegyver, melylyel sokat gunyolódhat az európai hatalmasságok legnagyobb részének katonái körében, s a melyet Poroszország ma oly rettentően használ fel előnyére.

Eddig a „France” czikke.

A „Journal des Debats” Favre ezredesnek a porosz hadseregről írt könyvét idézve, abból a gyűtős puskáról és a porosz vontesövű ágyúról a következőket közli:

„A gyűtős puská töltése oly gyorsan megy, hogy egy perc alatt ötször lehet vele löni. Ezen gyorsaság már magában nagy előny, mert bizonyos adott idő alatt végtelenül nagyobb tüzet ad, mint bármely más vontesövű fegyver. Különösen becses a lovasság támadásának visszaverésére, mely mielőtt elérne a gyalogsághoz, baroképtelen lesz, ha a tűz jól van irányozva.

„De a lövés rendkívüli élnéksége befoly arra, hogy a sereg elveszítse hidegvérét, s ez által kisebbé tegye a célzás biztonságát és sikerét. Másfelől e gyorsaság azt a nagy bajt okozhatja, hogy néhány perc alatt kifogyhat a töltés. Egy magára hagyott csapat, folytonos tüzelésben 10-12 perc alatt elfárad, még pedig gyakran siker nélkül minden töltését. És a poroszok soha sem is hagyják családrozóikat egy oly főnök vezetésére nélkül, ki vezérelje és méréskelje a tüzet.

E baj, mely roppant nagy volna a francia csapatra nézve, hol a katonák gyakran huzamos ideig saját belátására van hagyva, vagy oly katonaságra nézve, mely nincs úgy fegyverelve, mint a sorkatonaság, nem oly nagy, mint gondolják a porosz seregére nézve, mert ebben a fegyveremnek oly szelleme uralkodik, mely megengedi neki, hogy nagy előnnyel használja fegyverét, bizonyos pontig semlegesítve veszélyeit. Mindamellett a porosz tiszték élénken érzik e veszélyt, mint azt tanúsítják a megjegyzések, melyek gyakran kisiklanak írók tollai alól. Például Hoffmann tkb a legnyí csatáiról leírásában, miután a falonak a poroszok általi védelmezéséről szól, így kiált fel: „Az ily falakban történő harcok, hol mindenik magára van hagyva, nagyon veszélyesek lehetnek a gyűtős puskával fegyverkezett csapatokra nézve.”

A porosz ágyúról Favre ezredes ezt írja:

„A porosz vontesövű ágyú, mely a francia vontesövű és az angol Armstrong ágyúval osztozik a dicsőségben, hogy Európa jelentékeny részében uralkodik, kétségtelenül a vontesövű fegyverek új-kori tudományának egyik legnagyobb eredménye. Elfogadotva a másodrangú német államok nagy része által, melyeknek egészen felszerelve osztogatta Poroszország, csak hogy tüzíri rendszerüket az övé után idomsítsák, a közlebbi időben elfogadotott Belgium által is; de ezen állam, német és francia befolyás köré helyezve, csak élénk küzdelem és több részről határozott ellenzés után határozta el magát. Nem csekély érv a porosz rendszer előnye mellett, hogy legyőzte oroszai ellenvetéseit, és diadalmaskodott oly országban, hol a katonai tudományok kitűnő tiszték által magas fokra emelvék.

A poroszoknak nagy bizalmuk van e szép fegyverben, a melynek feltalálására vagy legalább tökéletesítésére büszkének lehetnek; de úgy hiszem, helyes okból történni, hogy tüzrészegüknek csak negyed részét alakítják ehhez képest által, és óvakodnak elhagyni teljesen a sima és vetágyukat. Egyébiránt, e fegyvernek átalakítása körül még nem történt meg az utolsó lépés, óvatosan és okosan haladnak előre. Tanulmányozás alatt van egy sokkal szilárdabb és egyszerűbb zártányér az ágyú számára. A 12 fontos vontesövű ágyúk készítéséről is beszélnek.”

Levelezés.

Bécs, június hó.

Ma ev. ref. egyházunknak képviselői közgyűlése volt. Huzamos idő óta ismét tett jelentést egyházunk realiskolai alapja ügyében kinevezett bizottság, s a jelentés kimerítőleg fejteti fel az ügy keletkezését, fejlődését s jelen állását, midőn már az építkezéseknek az ideje megkezdése is ajánlatik.

De ha ez alap folytonos gyarapodása örömet keltett bennünk, fájdalmat az, hogy annak célja

ellen oly hatalmas ellenzés képződött az újabb időben némely körökben, miszerint az ellen körökből indult, s egyházunk néhány hét előtt tartott képviselői közgyűléséhez beadott s többek által aláírt ellennyilatkozványt pontosan megcáfolni és így némileg polemikába is ereszkedni, az egyház képviselői közgyűlés felvilágosítás adását rendelő utasítása értelmében kénytelen lőn e jelentésében a bizottság.

Azonban mi hiszünk, hogy az ellenzés ezen bizottsági jelentés köztudomásra jövetele után teljesen megszűnend, minék elérésére nagy befolyással lesz az, ha a t. szerkesztőség e munkálattal, mint ezt az eddigi bizottsági jelentésekkel is történtek, becses lapjába felveend, s mire nézve az egyházi kp. közgyűlés határozata következtében a bizottság által fel is fog kéretni! *)

Enek reményében részletezésekre jelenleg nem ereszkedünk, csak arról kívánjuk értesíteni az érdekelteket, hogy a bizottsági jelentés értelmében az építkezések még e folyó évben megkezdése elhatározott, s ez érdekében a kellő intézkedések megtételére az egyházi tanács megbízottat.

Vajba realiskolai alapunkat valahára realisálva is láthatnók!

Különfélék.

© A hadseregbe ismét egy erdélyi születésű ifjú lépett be a nemességéből. Ez Bíró Miklós, szentkatolnai Bíró Lajos, volt főkörmányszéki titkár szép tehetségtű fia, ki ezelőtt néhány nappal utazott el a Miklós-huszárezredhez, melybe mint cadet lépett be.

„Tegnapelőtt érkeztek meg az első magyar sebesültek városunkba az északi harostérről. Maga a város 40 sebesültet fog elhelyezni az alldialis pénztár terhére. Mint halljuk, egyesek is ajánlkoztak sebesültek elfogadására s ápolására.

„A télen itt állomásozott katonai zenekar is, mint halljuk, nagy veszteséget szenvedett. A legjelesebb tagjai elhullottak a borzasztó königrázi csatában, melyről folyvást újabb és újabb szomorú részletek kerülnek.

„A tegnapelőtt megjelent cs. k. manifestumot az utcaszegleteken egész délután tömegesen olvasta a közönség.

„A multkor közölt azon hírtünk, hogy Wimpfen tábornokot a poroszok sebesülten elfogták, oda kell igazítanunk, hogy nem báró, hanem gróf Wimpfen vezérőrnagyot érte e csapás. Wimpfen tábornoknak fia azonban csakugyan elesett.

„A „Viszhangok az életből” című alatt ifj. Berzecei Miklós és Monostori Aurél Cserei Druziána hátrahagyott műveiből egy érdekes tartalmú kötetet fognak kiadni, mely e f. év nov. havában jelenik meg. Előfizetéseket 1 frtjával elfogad sept. 15-ig Monostorszegi (Méltságos) Berzecei Miklós ur.

„A „Székely Néplap” mutatóvárszáma már megjelent s beklüdtetett szerkesztőségünkhöz. Tartalma változatos, hoz egy költeményt Losonczy Lászlótól, „Kendi Ferentz” életrajzi vázlat Székely Ádámól. „Csikszéki székely népdalok.” „A székely kivándorlás ügye” Dózsá Dánieltől. „Maros-Vásárhely városa nemzetgazdasági tekintetben” Deák Farkastól. „Ipar és kereskedelem.” „Régen és most” Alpárinétől. „Egyveleg.” „Adomák” sat. Ohajtjuk, hogy minél több kitűnő irodalmi erőt nyerjen meg e lap, melyre, mint már mondtuk, fontos szerep vár a székelyföldön. Előfizetési ára félévre csak 2 ft 40 kr, évnegyedre 1 ft 20 kr.

„Mint halljuk tks György István pápai kamarás és püspöki titkár urat a Szent-László-társulat igazgató választmányára, nemkülönben a magyar kir. természettudományi társulat rendes tagul választotta meg. Mindenesetre kiérdemelt megtiszteltetés!

„A híressé vált gyűtőfegyverek feltalálója Dreyse Miklós János porosz királyi bizottmányi titkos tanácsos és a sönmedai fegyvergyár tulajdonosa Erfurt mellett. Már 1856-ban a berlini hadügyminiszternek bemutatott egy hátulról töltő gyűtőfegyvert. Több éveken át tökéletesítvén találmányát, 1841-től 1836-ig Dreyse személyes felügyelete alatt 300,000 ilyen fegyver készítettett, a hozzá tartozó töltenyészletekkel a porosz hadsereg számára. Ugyancsak az ő gyárából hasonló fegyverekkel vannak ellátva Oldenburg, Weimar, Altenburg, Reus, Meiningen, Goto, Anhalt, Mecklenburg, Lippe, Wöldeck, Schwartzburg, Hamburg, Lübeck és Bréma, — Poroszország elleneiből pedig a hesseni hercezség serege.

„Kövári Lászlónak „Erdély régiségei” című becses műve azon ritka szerencsében részesült, hogy a napokban második kiadásban is meg fognak jelenni e cím alatt: „Erdély építészeti emlékei.” E művet legjobban ajánlja a második kiadás.

„Mint a „K.” írja e f. hó 6-án Fekete-halomban délután 3 órakor tűz ütött ki, melynek következtében 40 gazda égett le.

„Kossuth Lajos — olasz tudósítások szerint — az olasz miniszterelnök Ricasolival levelezésbe bocsátkozott a magyar legio szervezése iránt. Az olasz kormány elfogadta a felállítandó legiora vonatkozó ajánlatot, s felszólította Kossuthot, hogy a szervezés alapvonalait terjessze elő.

*) Lapunk teréhez képest szívesen adunk helyet.

Szerk.

„Bécsben a hangulat nagyon ingerült. A bizonytalan helyzet miatt sok gyár meg akarja szüntetni a munkát.

© A „Debatte”-nak távirják Pertről folyó hó 8-dikáról, hogy több törzstiszt az 1848-49-ki magyar honvéd hadseregből egy közös folyamodást adott be 6 Felségéhez, jelölve a trón s a birodalom ügye iránti hódolatnak, alkalmazást kérvén az uralkodótól a hadseregnél.

„Hofból jul. 3-ról jelentik: Olmützi magán hír szerint Höchsmann, kit tudvalevőleg, mint kémet fogtak el, f. hó 2-kán ott agyonlővetett. Vasárnap este egy Troppauban elfogottak kísérték itt át Olmützre. Ezen egyén igen jó módú gazda, s mint mondják, sok gyanus írást és tervet találtak nála.

„Windischgrätz Alfred és Turn-Taxis Frigyes hercegek súlyos sebet kapva fogságba jutottak.

„Bencsik György képviselő, felavattatását a hadseregbe vitte meg. Golyó zápor lyuggatta össze ruháját, kezén lábán megsebesült, s jelenleg Bécsben gyógyittatik. Felülülése azonban rövid idő alatt várható.

„A poroszok jul. 6-án megszállták Prágát. Az ellenség Troppant és Sternberget is megszállta, s az előbbi városra 40,000 frt sarcot vetett. A porosz koronaörökös hadserege a königrázi csatában igen mérsékelt számítás szerint 25,000 ember vesztett. A mieink közül egy rozsl szerkesztett hajóhíd beszakadása miatt az Elbébe közel 12,000 ember fulladt be! Az osztrák főhadiszállás állítólag Iglau-ban van.

„A megsebesült katonák, kik a königrázi csatából Bécsbe szállítottak, rémitő dolgokat beszélnek. Így az ellenség gyűjtő-golyóitól hat löporos kocsi szétrobbant volna s ez explosio legalább is 120 embernek került életébe. A 9. tüzer ezred egészen meg lenne semmisítve.

„Bécsbe naponta 16 vonat érkezik sebesültekkel. Az indóház egész éjjel tele van közönséggel, mely az „övére” várt. A hazafias segélyegylet és más egyletek a helyt. bizottmányval egész éjjel át az indóházban voltak. A sebesültek frissítőkkel láttattak el, seibeiket bekötötték, és kisebb csapatokban szállíták azután az illető kórházakba. 60 sebesült tizet érkezett, közöttük gr. Cseriny és gr. Mertens, a volt hadügyminister fia. A tiszték, kik többnyire kéz- s lábban sebesültek meg, bérkocsiban szállítottak magán szállásokra. Ma ismét 2000 sebesült volt megérkezendő.

Politikai hírek.

Austria. Bécs, jul. 6. Az „O. D. P.” ezt írja: „Mig a „Wien. Ztg.” hivatalosan kinyilatkoztatta, hogy Mensdorff gróf csupán azon célból utazott a főhadiszállásra, hogy a hadsereg állapotát megvizsgálja: ma egy császári kézirat jelenik meg, mely által Eszterházy Móríz gróf bizatik meg a külügyek ideiglenes vezetésével. Ebből azt kell következtetni, hogy Mensdorff gróf hosszabb ideig fog állomásától távol maradni. — A jelen pillanatban oly lázas tevékenységben van Franciaország s más hatalmakkal a diplomatiai alkudozás, miszerint a külügyi hivatal nem lehet főnök nélkül hagyni; azonban, minthogy Eszterházy gróf a függönyök megett eddig is rendkívül sokat foglalkozott a külügyekkel, két, három napig hivatalos megerősítés nélkül is folytathatta volna Mensdorff gróf teendőit. A császári kéziratnak közzététele tehát azon gyanút kelti, hogy Mensdorff gróf utazása az északi táboron túl fog terjedni.”

A „Debatte” írja: „Azon körülmény, miszerint Benedek tábornagy a nélkül, hogy Bécsbe kérdészködést intézett volna, saját felelősségére fegyverszünet iránti alkudozásba bocsátkozott: eléggé bizonyítja, hogy milyen korlátlan teljhatalommal ruházottott fel az északi hadsereg főparancsnoksága átvételkor és bizonyára nagyon jellegző ez irányban, hogy a „Wien. Abendpost” semmit sem tudván ezen lépésekről, melyeket Benedek tábornagy a porosz főhadiszálláson tett, azt írja, hogy Franciaország és nem Austria kérte Poroszországtól a fegyverszünetet. A mi a francziák császárságának berlini és florenzi kabineteknél tett közbenjárás lépéseit illeti, ide vonatkozólag úgy vagyunk értesülve — mond a „Debatte” — hogy Olaszország Poroszországra hivatkozva kitérő választ adott. Az északi hadseregről érkező tudósítások, aránylag kedvezők. A hadi pénztárak biztonságban vannak. A hadiszerek tulnyomólag nagyobb része a mi birtokunkban van. Az élelmezési kar felakadás nélkül folytatja teendőit. Azon jelentés, hogy Hesz thnagyi a hadseregnek Olmützbe visszavonulását vezetni, nem érdemes a figyelembe vételre.”

Franciaország. Páris, jul. 5. A „France”, a Tuillériák eme közlönye Austria veresége folytán a következő cikket közli: „Poroszország nagy győzelmet nyert! E hír immár nagy mozgásba hozta egész Párist. Poroszország Csehországba nyomulván, s mind a két hadsereget egyesítvén, az osztrák hadsereget kergeti, s a csata, melyet éppen az imént nyert meg, a birodalom fővárosához is megnyitja előtte az utat. Austria vereségének következménye az, hogy a szövetségi hadsereg tehetetlenné vált; még mielőtt csatába bocsátkozhatott volna. Másfelől meg szükségképen meg kell hogy zúbjadjon az osztrák déli hadseregnek az olasz várnagygyűbeni győzelme ellenállása, az északi

hadsereg veresége következtében. Ily módon Poroszország, diadalmasan nyomulván egész Austria központjáiig előre, s Olaszországnak az általa tendő ngráshoz segédkezet nyújtván, látja mint osz-ladozik szét Németországban minden ellenségeskedés, a mikkel fenyegetett, s a bátorságát veszített szövetséget oda fogja vinni az események hatalma, hogy aláveti magát azon befolyásnak, melyet azelőtt visszautasított. Ne csináljunk belőle magunk előtt titkot, hogy ezen helyzet Európára nézve súlyos, s hogy mostantól fogva egész gondját ide kell fordítania.

„Ezen hadjárat kezdetekor, a midőn még egyes meggondolatlan érzelm-felbuzdulások Poroszország vagy Austria felé vonzottak, ellene szegülének ezen hajlam befolyásnak s erősen ragaszkodnak azon egyedüli érdekhez, a melynek a franczia politika felett uralkodnia kell: azaz Franciaország érdekéhez.

„Most, a midőn a fegyver-szerencse Poroszországot oly sors adományok felé viszi, melyeket maga sem mert remélni, miután a nagyravágásának utjának állani látszott akadályok mind el vannak hárítva; most, a midőn Poroszországnak kezei közt van Szászország, Hannover, Hessen és Csehország, megeshetnék, hogy győzelmi mámorában tekintetét amaz álmokép, a német császárság felé fordítja, a mi eddigelő pusztá chimárának látszik; most a helyzet megváltozott, s Franciaországnak kezdődik a kötelessége.

„A császár nemes hazafiai felbuzdulásában azt mondja, hogy utálja az 1815-diki szerződéseket; egész Franciaország utálja azokat, épp úgy, mint ő. Valóban azok között, a miket az 1815-diki szerződések alkotának, legveszedelmesebb egy hatalmas Poroszország. Ha Poroszország egykoron a maga határain túl terjeszkedvén, az északi tengertől a mi határszéleinkig nyújtózott ki, az aztán nem csupán ama szerződések fenntartása fogna lenni; az azon szerződések megroszabbítása lenne, és pedig éppen mi reánk nézve a lehető legveszélyesebb irányban. Poroszország kétségkívül érteni fogja ezt, s minthogy rég foralt nagyravágó terveinek kedvezett a szerencse, bizonyára tudni fogja azokat kellő korlátok közé utasítani Európa közérztlé.

„Olyan Poroszország, mely Németországban souverain uralkodást gyakorol, mely a maga felsőségét a szövetségi szerződés helyébe emeli, azon szövetségi szerződés helyébe, mely a német erőket egyensúlyban tartotta: oly nagy veszély lenne Franciaországra nézve, a milyent egy kormány se nézhetne el. Egyestüljünk tehát a hazafias érzetben. Ily körülmények közt elenyésznek a különféle pártok, megsejtnek a különlegességek, összeolvadnak a vélemények; csak egy vélemény létezhetik ilyenkor az egész országban; csak egy hang, egy szellem uralkodhatik a nemzeti politika támogatása körül, az t. i., melyet nagybatalmi méltóságunk s érdekeink tesznek kötelességünké.”

Páris, jul. 7. A mai „France” szerint a porosz király már választott a francia császár közlésére. A válaszbán elfogadjatik az ajánlott közbenjárás, azonban a király fenntartja magának a fegyverszünet feltételeinek meghatározását; ennél fogva újabb utasítások megküldése szükséges.

A „France” továbbá ezt mondja: Azon nagy nyomatékú tudósítás érkezett ide, miszerint az olaszok átlépve a Pó vizét, előkészületeket tesznek az osztrákok ujalogs megátámadása végett. Tegnap innen az olasz kormányhoz sürgönyök küldettek, melyekben az mondatik, hogy Franciaország azt ajánlja, miszerint az átadott terület ne támadassék meg. A parancs 2 hajóhadnak elindulása iránt még nem adatott ki; azonban a körülmények annak elmenetelét rögtön szükségessé tehetnék.

Németország. Berlin, jul. 2. A „Köln. Ztg.” írja: „Az egész lakosságot felvillanyozták a csatátról érkező hírek. Éppen nem ismerik itt félre, hogy a legvalóságosabb és legnagyobb még majd következni fog: de azzal biztatja magát minden ember, hogy a háboru első felvonása a legmerészebb reményeket is messze tulbaladta. Ma már szabad lélekzettel tekinthetünk azon megváltoztatott állásra, melyet Poroszország magának néhány hét alatt tudott szerezni Németországban, s azt teljes értéke szerint méltányolhatjuk is. A Csehországban vívott győzelmek az Északon szerzett foglásokra ráültették az állandóság bélyegét, melyet el nem moshat többé a netaláni kocka fordulta sem, a mit a legjobb hadvezér s legjelesebb hadsereg is megérhet.”

Belgium. Hogy Belgiumban nagy a nyugtalanság s aggodalom, az minden onnan érkező tudósításból kivehető, s a „Constit.” közlebbi jegyzéke bizonyára nem szolgált azok eloszlására. Az „A. A. Ztg.”-nak megírták a „Constit.” jegyzékének eredetire vonatkozólag, hogy a jegyzéket kedden este 10 órakor vitte a „Constitutionnel” nyomdájába a császár belső titkára, s meg is várta a kefelevonatokat. Egy negyed óra múlva a kefelevonatokkal visszament a Tuillériákba s tizenkettedfélkor ismét a nyomdába jött. A kérdéses cikkből a két utolsó cikkely ki lett hagyva, melyekben a következők eszmé fejtegetett: „kétféle semlegesség van: erkölcsi és anyagi; s hogy egy kisebb állam egy nagy államnak anyagi semlegességére számíthasson, a kis államnak kell akarnia, és képesnek lennie arra, hogy amannak ellenében az erkölcsi semlegességet fenntartsa.” Ennél világó-

